

Inflytande och delaktighet ur fritidshemspersonalens synvinkel

Av: Elias Lööv

Handledare: Christine Farhan

Södertörns högskola |

**Program: Grundlärarutbildning med interkulturell profil med inriktning mot
fritidshem 180 hp**

Fritidspedagogiskt område

Självständigt arbete 15 hp

Vårterminen 2019

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

From a teachers perspective, how participation and influence manifest it self at leisure-time center.

By: Elias Lööv

Abstract

The purpose of this study is to research what teachers at the leisure-time center think about the student influence and participation and how they facilitate this in the daily activities. Previous research about influence and participation has been used to set the scene. To collect empirical data a qualitative method of interviews was used. Four interviews were made with teachers whose education and experience was quite different. The empirical findings were analyzed with the theories of children perspective, children's perspective and Hart's ladder of participation (1997). Children perspective and children's perspective is used to understand if the teachers work is based on what they think is best for the students or on what the students want. The ladder of participation was used to analyze how the teachers facilitate opportunities for student to influence and participation. One finding is that the teachers think that influence and participation is important but that different factors prevent influence and participation from being a part of the everyday activities. One such factor is that group size and another is that teachers have other goals giving the students new experiences which might inhibit influence and participation. The results from the study are that the teachers think that it is important to look from the children's perspective and to use the students' thoughts and opinions but that the teachers more often are using the children perspective and therefore are using the teachers' thoughts and opinions of what is right for the students rather than the students' own opinions and feelings. Another finding is that the teachers know how to facilitate influence and participation and the positive effects from it, but that they have to work more with this perspective to fully reach its potential benefits.

Keywords: student influence, participation, ladder of participation, children perspective, children's perspective, leisure time-center

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka fritidshemspersonalens syn på elevinflytande och delaktighet samt hur fritidshempersonalen möjliggör det i verksamheten. Den tidigare forskningen som användas i studien utgår från avhandlingar och rapporter kring elevinflytande och delaktighet. Empirin samlades in via en kvalitativ metod i form av intervjuer. Fyra intervjuer genomfördes med personal i fritidshem, där utbildningen och erfarenheten av arbetet på fritidshemmet skilde sig mellan informanterna. Det empiriska materialet analyserades med hjälp av barnperspektiv, barns perspektiv samt Harts delaktighetsstege. Barnperspektiv och barns perspektiv hjälper att förstå om pedagogerna utgår från elevernas eller de vuxnas åsikter och tankar. Harts delaktighetsstege användes för att analysera hur delaktighet och inflytande möjliggörs av pedagogerna. Det framkom att pedagogerna anser att inflytandet och delaktigheten var viktiga på fritidshemmet, men att olika faktorer bidrog till att inflytande och delaktighet inte alltid går att genomföra. Gruppstorlekar och andra mål med verksamheten, som till exempel med att ge eleverna nya upptäckelser upplevs begränsa möjligheten till elevinflytande och delaktighet. Resultatet är att pedagogerna anser att det var viktigt att se utifrån barns perspektiv och utgå från elevernas synvinkel, men att pedagogerna ofta använder ett barnperspektiv och utgår från vad de tycker är det bästa för eleverna. Det framkommer även att pedagogerna vet hur de kan möjliggöra inflytande och delaktighet och att de känner till dess positiva effekter men att pedagogerna inte alltid använder sig utav det.

Nyckelord: elevinflytande, delaktighet, delaktighetsstege, barnperspektiv, barns perspektiv, fritidshem

Innehållsförteckning

Innehåll

Inledning och bakgrund.....	3
Syfte och frågeställningar.....	4
Syfte	4
Frågeställning.....	4
Tidigare forskning.....	5
Inflytande och delaktighet.....	5
Fritidshemmets uppdrag.....	6
Teoretiska perspektiv	8
Barnperspektiv och barns perspektiv.....	8
Harts delaktighetsstege	9
Inflytande och delaktighet.....	11
Metod	13
Kvalitativa metoder.....	13
Intervjufrågor	13
Urval	14
Genomförandet	15
Analysen	16
Etiska överväganden	17
Resultat.....	19
Gruppstorlek	19
Pedagogens roll	20
Möten och andra forum.....	23
Fördelar och nackdelar.....	25
Relationer.....	27

Diskussion	29
Metoddiskussion	32
Slutsats	33
Fortsatt forskning	33
Referenser	34
Bilagor.....	36
Bilaga 1	36

Inledning och bakgrund

I dagens skola samt på fritidshemmet är meningen att eleverna ska ha inflytande på hur verksamheten ska utformas och att eleverna ska ges möjlighet att påverka hur deras dagar fortlöper (Skolverket 2018, s.7; Skollagen, kapitel 5, § 9; Skolverket 2004, s.32). Skolverket (2018, s. 7) skriver i sin läroplan Lgr11(reviderad 2018) att elever i skolan ska ges möjlighet att delta i planering och utvärdering samt att de ska få vara med och välja aktiviteter. De ska ges möjlighet att få utöva inflytande och ta ansvar. Det här innebär att elever som går i skolan ska erbjudas att vara med och påverka hur dagarna ser ut och att aktiviteterna anpassas efter deras intressen och erfarenheter (ibid). Elevernas rätt till inflytande och delaktighet är även reglerad i skollagen (Kapitel 4, §. 9) som lyder: *"Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem"*. I Skolverkets Allmänna råd med kommentarer (2004) är förutsättningen för att eleverna ska känna att fritidshemmet är meningsfullt att lärarna ger eleverna möjlighet till delaktighet och inflytande över utformningen av verksamheten (Skolverket 2004, s. 32). Även Unicef Barnkonventionen (2019) tar upp delaktighet och inflytande i artikel 12 där de anger att varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska alltså tas i beaktande och användas för att se till att barnets bästa kommer i första rummet (Unicef 2019, artikel 12). Det är alltså reglerat både i internationella konventioner och i nationell lag och det nämns i de flesta texter som reglerar skolan att elever ska ges möjlighet att påverka sin egen vardag. Det tas däremot inte fram förslag i de styrande texterna på hur inflytande och delaktighet ska implementeras i verksamheten utan det ligger på den enskilda pedagogen att arbeta fram möjligheterna för eleverna (Unicef 2019, artikel 12; Skolverket 2018, s.7; Skolverket 2004, s. 32). Ett flertal forskningar har utförts för att definiera vad som är elevinflytande och delaktighet samt varför det är viktigt (Danell 2003; Alerby och Bergmark 2015, s. 1; Elvstrand 2009, s. 147). Jag vill nu gräva djupare i denna forskning genom att fokusera på hur fritidshemspersonalens tänker kring elevinflytande och delaktighet ser ut samt hur de skapar möjligheterna för det i verksamheten. För att belysa nivån på inflytande som ges till barnen kommer jag att använda mig av tre olika teorier. Hart (1997) delaktighetsstege samt barnperspektiv/barnens perspektiv (Halldén 2013) och Jensens (2011) nivåer av medbestämmande.

Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur fritidshemspersonalen tänker kring och arbetar med elevers inflytande och delaktighet på fritidshemmet

Frågeställning

Utifrån mitt syfte och tanke med studien så har jag kommit fram till följande frågeställningar.

- Vad är fritidshemspersonalens uppfattningar när det kommer till elevinflytande och delaktighet?
- Hur arbetar fritidshemspersonalen på fritidshemmet med elevers inflytande och delaktighet?

Tidigare forskning

Den tidigare forskningen som jag valt att rikta mitt fokus på i undersökningen grundar sig på avhandlingar och rapporter om barn på fritidshemmet i samband med inflytande och delaktighet. Urvalet har därför riktats på tidigare forskning som rör pedagogers syn på inflytande, delaktighet och demokrati, men även forskning som tar upp hur dessa begrepp fungerar i skolan.

Inflytande och delaktighet

Vad händer i skolans hus - Av: Universitetslektor Mats Danell (2003)

Mats Danell (2003) beskriver i sin avhandling hur lärare ser på elevinflytande. Danell (2003) redogör för hur lärarna arbetar med elevinflytande i verksamheten utifrån sina uppfattningar kring vad inflytande är. Danell (2003) undersöker även vad lärarna får för erfarenheter av arbetet med elevinflytandet och hur det påverkar verksamheten. Det framkommer i avhandlingen att lärarna anser att elevinflytande är någonting positivt, då eleverna utvecklar färdigheter såsom att ta personligt ansvar, uttrycka sina åsikter och lyssna, men att lärarna anser att de som lärare *"bör äga färdigheten att få verksamheten i stort att fungera"* (Danell 2003, s. 63). Ytterligare en slutsats som Danell (2003, s. 63) kommer till är att lärarna är positivt inställda till att ge eleverna inflytande vilket till synes beror på att lärarna upplever att de elever som tidigt får inflytande även på långsikt drar nytta av detta. Det framkommer även i avhandlingen att lärare arbetar med inflytandet genom att ge eleverna möjligheten att påverka hur verksamheten och lektionerna ska fungera och att eleverna då känner en motivation till att lära sig mer (Danell 2003, s. 64).

Elevernas delaktighet och inflytande: vad är det och varför är det viktigt? Av:

Professor Eva Alerby och professor Ulrika Bergmark (2015)

Eva Alerby och Ulrika Bergmark (2015) belyser i sin rapport vad delaktighet och inflytande innebär. I rapporten beskrivs det att eleverna ska ges möjlighet att göra sina röster hörda och att eleverna då ska ges möjligheten att påverka sitt eget lärande genom att få inflytande över hur verksamheten fungerar (Alerby och Bergmark 2015, s. 1). Alerby och Bergmark (2015, s. 1) framhåller att de elever som ges inflytande och upplever inflytande i verksamheten *"engagerar sig mer, tar större ansvar och lär sig bättre"*. Alerby och Bergmark (2015, s. 1) anser att verksamheten behöver anpassas så att alla elever får möjligheten att påverka sitt eget lärande. Alerby och Bergmark (2015, s. 3–4) beskriver att inflytande och delaktighet i

interaktionen mellan elever och lärare har visat på positiva resultat då studier visat att bland annat elevers självkänsla påverkats till det bättre då de fått bidra till undervisningen i skolan.

Inflytande i en skola i förändring - Av: Universitetslektor Maria Rönnlund (2013)

Maria Rönnlund (2013) skriver i sin rapport att inflytande är komplext då det både är en rättighet för eleverna, men att inflytandet också är ett verktyg hos lärarna för att utveckla eleverna. Hon skriver bland annat att *”elevinflytande både är en rättighet som ska gälla här och nu och ett medel för fostrandet av framtida medborgare gör uppdraget svårt”* (Rönnlund 2013, s. 66). Rönnlund menar att arbetet med inflytande är svårt eftersom lärarna har mål i verksamheten som de behöver uppfylla, vilket ibland kanske påverkar elevinflytandet för stunden. Rapportens innehåll är till stor del en sammanfattning av studien Demokrati och deltagande som Rönnlund utförde 2011 (Rönnlund, 2013; Rönnlund, 2011). I den studien utgick Rönnlund från hur elevinflytande praktiseras i verksamheten på tre skolor hon följde nära under ett läsår. I rapporten *”Inflytande i en skola i förändring”* lyfter Rönnlund fram några av studiens huvudresultat. Rönnlund (2013) berättar att det framkommer att lärarna frågar efter elevernas synpunkter på verksamheten, vilket då oftast sker i helklass och storgrupp (Rönnlund 2013, s.71). Rönnlunds (2013) resultat visar även att eleverna känner av att lärarna lyssnar på deras åsikter, men att det sedan *”inte händer så mycket mer”* (Rönnlund 2013, s.75).

Fritidshemmets uppdrag

Fritidshem och fritidspedagogik, en forskningsöversikt - Av: Universitetslektor Carin Falkner och universitetslektor Ann Ludvigsson (2016)

Carin Falkner och Ann Ludvigssons (2016) rapport om syftar till att belysa och beröra vad fritidshemmet syfte är. Författarna redovisar att fritidshemmet har flera syften såsom att komplettera skolan och ge eleverna en meningsfull fritid. Falkner och Ludvigsson (2016) skriver att fritidshemmets ska ge eleverna möjlighet att mötas och utveckla sina förmågor med varandra (Falkner och Ludvigsson 2016, s. 5). Falkner och Ludvigsson (2016) beskriver att lärandet som finns på fritidshemmet kännetecknas av att det startar i spontana idéer som utgår från elevers intressen och idéer (Falkner och Ludvigsson 2016, s.27). Trots att det beskrivs i rapporten att det ofta är lärarna som styr aktiviteterna som eleverna ägnar sig åt, anser lärarna att elevinflytandet är viktigt i aktiviteterna som erbjuds på fritidshemmet (Falkner och Ludvigsson 2016, s. 31).

Barn i fritidshem - Av: Professor Inge Johansson och universitetslektor Anna-Lena Ljusberg (2004)

Inge Johansson och Anna-Lena Ljusbergs (2004) forskning handlar om att författarna forskat kring hur barnens vardag ser ut i fritidshem. Författarna skriver i sin artikel att det är viktigt att *”ta hänsyn till att barn inte väljer om de ska vara på fritidshemmet eller ej”* (Johansson och Ljusberg 2004, s. 16). Författarna anser att det är viktigt för fritidshemspersonalen att planera aktiviteterna utifrån barnens behov och intressen, så att barnens tid på eftermiddagarna är givande för barnen samt att barnen får känna sig sedda (Johansson och Ljusberg 2004, s. 16). De menar att lärarna och pedagogerna själva valt vilket yrke de har i vardagen och de kan när som helst påverka sin egen vardag, medan större mängden av eleverna har vårdnadshavare som arbetar, vilket mynnar ut i att eleverna inte har möjligheten att påverka sin egen fritid utan blir kvar på fritidshemmet vare sig de vill eller inte (Johansson och Ljusberg 2004, s. 16).

Den tidigare forskningen jag valt att fokusera på har betydelse för min forskning då den ger mig verktyg att slutföra min diskussionsdel. Att använda mig av hur andra forskare ser på inflytande och delaktighet hoppas jag kommer hjälpa mig att se nya fenomen i min forskning. Anledningen till att jag inte valt att begränsa mig till forskning som enbart berör fritidshem är då jag genom att utvidga min sökning hittade mer relevant forskning. Jag upplevde att det var väldigt begränsat med forskning om delaktighet och inflytande i just fritidshemsmiljö. Anledningen till att jag inte har forskning som riktar in sig på inflytandet och delaktigheten på fritidshemmet är för att jag inte hittade lämplig forskning som jag kände stämde överens med det jag ville undersöka.

Teoretiska perspektiv

I detta avsnitt kommer jag beskriva de teoretiska perspektiv som jag använde för att analysera min empiri. Jag valde att använda mig av de teoretiska perspektiven barnperspektiv och barns perspektiv, Harts (1997) delaktighetsstege som används för att analysera barns delaktighet i beslutsfattande samt begreppen inflytande och delaktighet. De här teorierna låg till grund för mina intervjufrågor samt som ett hjälpmedel i analysen.

Barnperspektiv och barns perspektiv.

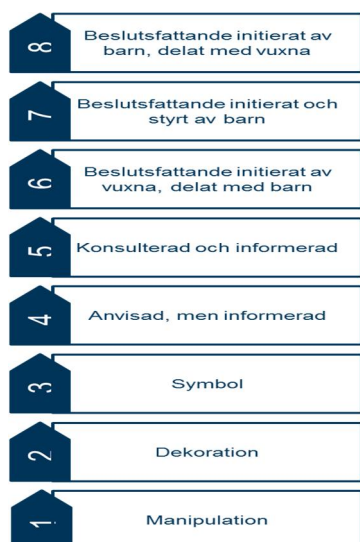
I forskningsrapporten *”Barnperspektiv som ideologiskt eller metodologiskt begrepp”* beskriver professor Gunilla Halldén (2003, s.13) vad det innebär att inta ett barnperspektiv. Enligt Halldén är det när läraren planerar verksamheten för eleverna och ser till elevernas bästa men utifrån den vuxnes perspektiv och syn på barnet och vad den vuxne anser vara det rätta (Halldén 2003, s. 13). Elisabeth Arnér och Britt Tellgren (2006, s. 34) bygger vidare på ett liknande resonemang då de utifrån sin forskning kommit fram till att barnperspektiv bygger på att det är vuxna som ser på barnen/eleverna men utifrån sin egen synvinkel (Arnér och Tellgren 2006, s. 40). Arnér och Tellgren (2006) skriver även att begreppet Barnperspektiv omfattas av olika delbegrepp som innefattar t.ex. barn i centrum, barns bästa etc. Författarna skriver att barnperspektiv innebär att de vuxna lyssnar in på vad barn säger men att de sedan fattar ett beslut utifrån vad de anser är det bästa för barnet (Arnér och Tellgren 2006, s. 34).

Barns perspektiv beskrivs i stället som ett perspektiv som utgår från att de vuxna ser på saker och ting utifrån barnens synvinkel och utifrån deras tankar och erfarenheter. Vuxna som använder det perspektivet belyser vikten av att bemöta barnen på deras nivå och att se barnen som likvärdiga samt att använda barnens erfarenheter och tankar (Arnér och Tellgren, 2006, s. 41). Halldén (2003) anser att skillnaden mellan barnperspektiv och barns perspektiv är att de vuxna ur ett barns perspektiv använder sig av barnens information och intressen, vilket ger barnen en större möjlighet att påverka sin omgivning (Halldén 2003, s. 13). Sven Hartman och Tullie Torstensson (2007, s. 19) menar att vuxna behöver lyssna på barn och ta till sig deras tankar, eftersom vuxna då förändras och utvecklas i sitt bemötande med barn och elever. Hartman och Torstensson (2007) anser att om de vuxna lyssnar och bemöter barnen på deras nivå och utifrån deras tankar och idéer och då intar barns perspektiv, leder det till att barnen får en möjlighet att påverka situationen de befinner sig i.

Barnperspektiv samt barns perspektiv är två olika perspektiv som används för att belysa hur vuxna ser på barn och deras tankar och idéer. I min undersökning kommer deras olikheter hjälpa mig att skapa en bild av hur lärarna använder sig av samt ser på elevinflytande och delaktighet. Antingen använder pedagogerna ett barnperspektiv och planerar sin verksamhet, vilket leder till att de tror att de ger eleverna inflytande och delaktighet eller så utgår pedagogerna från elevernas tankar och åsikter. Arnér och Tellgren (2006) beskriver att delaktighet likväl kan beskrivas som att barnen blir delaktiga i någonting som redan är förutbestämt och att de därför inte har haft någon chans att påverka med sina åsikter och tankar (Arnér och Tellgren 2006, s. 15). Utifrån vad lärarna säger hoppas jag även att kunna definiera och analysera fram vilket perspektiv fritidshemspersonalen använder sig av när de arbetar och planerar sin verksamhet. Det kan antingen vara så att pedagogerna planerar upp verksamheten utifrån den aktuella barngruppen och deras erfarenheten, förutsättningar och intressen eller att pedagogerna utgår från sina egna tankar och åsikter. Sonja Sheridan och Ingrid Pramling Samuelsson (2003) beskriver barns perspektiv som att barnen behandlas med samma respekt som vuxna och att de får en chans att påverka i både ord och handling för att verksamheten ska bli bättre (Sheridan och Samuelsson 2003, s.71)

Harts delaktighetsstege

Roger Harts (1997) delaktighetsstege är en metod och ett verktyg som genom åtta olika steg diskuterar och hjälper oss förstå barns delaktighet och dess syfte. Utifrån de olika stegen och modellen kan det analyseras fram ifall eleverna har inflytande och delaktighet eller ifall det är de vuxna som bestämmer. Delaktighetsstegen är designad för att skapa förståelse för hur barns delaktighet ser ut i olika situationer, eftersom det enligt Hart (1997) och Helene Elvstrand (2009) ofta visar sig att där det ser ut att vara delaktighet hos eleverna är det i själva verket manipulation från de vuxna (Hart 1997, s. 8–9). Stegen är alltså uppbyggd på åtta stegpinnar, där de tre nedersta stegen definieras som att barn inte har någon delaktighet alls i det som bestäms, även om det kan tolkas som det och där stegen fyra till åtta är grader av delaktighet hos barnen (Elvstrand 2009, s. 19).

Figur 1 illustration av Harts (1997) delaktighetssteg

Första steget är manipulation. (Se figur 1 illustration av Harts (1997) delaktighetssteg). Hart (1997) beskriver steg ett som att barnen deltar i aktiviteter och händelser men inte vet vad de ställer upp på, utan att barnen tror att de är delaktiga i aktiviteten och uppbyggnaden, men där det är de vuxna som bestämmer. De vuxna manipulerar barnen här utan att själva tänka på det.

Andra steget kallar Hart för dekoration, som innebär att de vuxna ”*dekorerar barnen*” med åsikter och tankar, men där skillnaden från steg ett är att de vuxna här på steg två är medvetna om att de påverkar barnen med åsikter och tankar, medan de vuxna på steg ett inte har samma medvetenhet att de påverkar barnen.

Trappsteg nummer tre kallar Hart för symbolvärde, där de vuxnas intention är att ge barnen delaktighet, men där barnen inte har en möjlighet att påverka med sina egna åsikter då de har för lite kunskap om det som ska göras.

Steg nummer fyra innebär att barnen här blir informerade med vad som sker och vad de är delaktiga i, vilket är första steget i att vara delaktig i förandet av en verksamhet/händelse. Elvstrand (2009) undrar i sin avhandling hur mycket delaktighet det egentligen handlar om, eftersom barnen enbart blir informerade om vad de är en del av men inte får dela med sig av sina tankar (Elvstrand 2009, s. 19).

Trappsteg fem där de vuxna berättar för barnen vad som ska ske och där barnens åsikter tas emot seriöst och analyseras för att kanske användas.

Trappsteg sex innebär att de vuxna styr verksamheten och det som sker, men med hjälp av barnen, vilket är den första egentliga punkten för delaktighet och inflytande.

Det sjunde trappsteget innebär att besluten som tas är initierade av barnen och styrda av barnen. Till exempel i en lek.

Det åttonde och sista steget på trappan är när barnen tillsammans med vuxna tar beslut och styr verksamheten gemensamt (Hart 1997, s. 14).

Utifrån Harts (1997) delaktighetsstege hoppas jag att stegen kommer att hjälpa mig analysera svaren jag får från lärarna om hur de ser på inflytandet på fritidshemmet och för att undersöka ifall eleverna ges möjligheten eller inte på fritidshemmet.

Delaktighetsstegen kommer förhoppningsvis hjälpa mig att få fram ifall demokrati råder på fritidshemmet, då det enligt Sheridan och Samuelsson (2003) är en utgångspunkt från både läroplanen och ur en pedagogisk synpunkt att eleverna ges en möjlighet att uttala sina åsikter och tankar som mynnar ut i demokratisk syn (Sheridan och Samuelsson 2003, s. 81).

Inflytande och delaktighet

När det kommer till inflytande och delaktighet på fritidshemmet är det viktigt att tänka på att begreppen kan se olika ut beroende på hur de används. Elsebeth Jensen (2011) beskriver att det finns olika grader av elevinflytande och delaktighet. Jensen (2011) beskriver att det finns tre stycken nivåer av elevinflytande/elevdeltagande. De beskrivs som medinflytande, medbestämmande och självbestämmande, se figur 2.

Figur 2 Illustration av elevinflytande nivåer (Jensen, 2011)

Med medinflytande menas att läraren har elevers intressen och åsikter i åtanke men att läraren inte kommunicerar med eleven om planeringen av verksamheten. Medbestämmande beskrivs som att elevernas åsikter och intressen tas i åtanke men att skillnaden är att eleverna här blir tillfrågade och alltså medvetande görs om sin möjlighet till inflytande. Den tredje nivån, självbestämmande innebär att eleverna har inflytande i allting som sker och att det är de som avgör vad som ska göras och inte läraren (Jensen 2011, s. 63). Jensen påpekar även att det finns ramar där eleverna får vara med och påverka vad som ska ske, men enbart innanför ramarna. Detta kan eleverna uppfatta som att de inte har inflytande. Anledningen till att elever upplever detta som att de inte har inflytande är för att det är läraren som bestämt ramen redan

innan (Jensen 2011, s. 62). Utifrån Jensen och Löws bok ”*Pedagogiskt ledarskap*” hoppas jag kunna få fram hur fritidshemslärarna ser på inflytande och delaktighet och ifall de förstår begreppen på olika sätt när de beskriver det för mig.

Begreppen delaktighet och inflytande beskriver Elvstrand (2009) som att de kan ha olika betydelser, beroende på hur de uttrycks och hur de tolkas. Delaktighet och inflytande kan antingen innebära att elever påverkar vad som görs eller att elever påverkar hur saker görs. Vid en intervju med en elev beskriver eleven att lärarna bestämmer vad som ska göras och att eleverna då inte känner delaktighet i själva beslutet. Däremot beskriver eleven att läraren då inte bestämmer hur det ska genomföras, vilket skapar en delaktighet i gruppen då de får bestämma själva hur de ska nå målen (Elvstrand 2009, s. 147). Elvstrand (2009, s. 207 och 213) beskriver delaktighetsbegrepp utifrån två aspekter; den sociala delaktigheten och den politiska delaktigheten. Den sociala delaktigheten innebär att eleverna har en känsla av gemenskap i gruppen och verksamheten de befinner sig i, vilket grundar sig på att de har vänner och att de blir bekräftade av både vuxna och barn. Den politiska delaktigheten innebär att eleverna får en möjlighet att vara delaktiga i att ta beslut i verksamheten och få inflytande över vad som ska göras. I den politiska delaktigheten tar de vuxna barnens åsikter och idéer på allvar och de får en möjlighet att delta.

Metod

Kvalitativa metoder

Då syftet med min forskning baseras på fritidshemspersonalens tankar och syn på elevers inflytande och delaktighet på fritidshemmet bestämde jag mig för en kvalitativ metod i form av intervjuer. Ahrne och Svensson (2015, s. 8) förklarar att när syftet med ens forskning är att förstå olika typer av fenomen genom att sätta sig in i olika personers tankar och idéer är det lämpligt att använda sig av en kvalitativ forskningsmetod, eftersom att en kvalitativ metod i form utav i intervjuer utgår från att fråga människor hur och varför de gör saker samt vad de tycker och tänker samt att en kvalitativ metod i form av intervjuer leder över till möjligheten att ställa följdfrågor för att skapa en klarare förståelse av hur människor tänker och agerar som de gör. Att jag valde en kvalitativ forskningsmetod var alltså första steget i att säkerställa validiteten i min forskning (Bjereld 2018, s. 103). Vid intervjuerna använde jag mig av en semistrukturerad intervju (Patel och Davidson, 2011, s. 82). En semistrukturerad intervju är när intervjuaren har förberett ett ramverk av frågor men lämnar utrymme för följdfrågor och vidare diskussion utifrån informanternas svar. Jag kunde då få svar på mina frågor men även få annan information än vad jag kunnat förutse, Samtidigt använde jag mig utav precisa frågor för att inte förlora validiteten (Patel och Davidsson, 2011, s. 82; Bjereld, 2018, s.103). Som Ahrne och Eriksson-Zetterqvist (2015, s. 34) påpekar ger en kvalitativ intervju forskaren möjligheten att få fram andra typer av svar och följdfrågor än ett standardiserat frågeformulär. Hade jag istället använt mig av ett standardiserat frågeformulär eller att jag bett dem svara på frågorna via mail hade det inte varit lika lätt med följdfrågor eller att anpassa nya frågor baserat på situationen och svaren.

Intervjufrågor

När syftet och frågeställningarna var klara började jag att fundera på vilka typer av intervjufrågor som skulle säkerställa validiteten och ge mig svar på personalens syn på inflytande och delaktighet. Inledningsvis ställdes det frågor som var neutrala och egentligen inte hade med syftet att göra. Men som Kvale och Brinkman (2012, s. 144) skriver är de första frågorna och minuterna viktiga för att informanten ska känna trygghet och tillit till intervjupersonen. Frågorna därefter berörde informanternas tankar kring mitt syfte och som Patel och Davidsson (2011, s. 81) skriver hade frågorna en låg grad av strukturering då frågorna var ställda så att informanterna gavs möjlighet att svara med egna ord. Frågorna var

samma till alla informanterna för att lättare kunna se likheter och skillnader mellan svaren, se bilaga 1.

Urval

Då syftet och frågeställningarna utgår från hur fritidspersonalen ser på inflytande samt hur de möjliggör det i verksamheten var det inte viktigt för mig att personalen jag intervjuade var utbildade (se tabell nedan) utan att de helt enkelt jobbade på ett fritidshem. Anledningen till att intervjuerna genomfördes med både utbildad personal och outbildad är att personalstyrkan på ett fritidshem ofta ser olika ut beroende på vilken skola du besöker och att ett sådant urval därför skulle spegla verkligheten (Skolverket, 2019; SvD.se, 2016). På ett fritidshem kan en del vara utbildade fritidsledare, några är barnskötare, några andra kan vara utbildade fritidshemlärare medan det även förekommer personal som inte är utbildade alls utan har blivit självlärda, instruerade av andra lärare eller lärt sig genom egna erfarenheter. Genom att använda mig av pedagoger med olika bakgrund och utbildning hoppades jag att det skulle ge mig en mångfald och olika typer av information och syn på inflytandet. Detta bidrar även till en ökad validitet och reliabilitet i forskningen då mitt urval på så sätt speglar den verkliga personalstyrkan på fritidshem där idag under 50% av de som arbetar har utbildning i Sverige, även om jag vet att fyra informanter aldrig kommer vara representativt för den stora massan (Bjereld, 2018, s.103; Skolverket, 2019; SvD.se, 2016)

Efter samtal med handledare bestämde jag mig för att fyra informanter skulle kunna ge mig den empiri som behövdes för att svara på mitt syfte och mina frågeställningar. Jag valde att använda ”snöbollsurval” som urvalsmetod så jag tog kontakt med en bekant som arbetar på fritidshem (Ahrne och Eriksson-Zetterqvist 2015, s.41). Min förhoppning var att min kontakt genom sitt arbete skulle kunna rekommendera ytterligare informanter för min studie. Ahrne och Eriksson-Zetterqvist (2015, s.41) förklarar att en fördel med denna urvalsmetod är att man oftast relativt snabbt kommer vidare och hittar fler personer att intervjua men att dess relevans måste kontrolleras noga. För min bekante berättade jag syftet med forskningen och hur mina frågeställningar skulle se ut för att han skulle kunna tipsa om relevanta personer att intervjua. På grund av detta skapade jag två kontrollpunkter där den första var att de skulle arbeta på ett fritidshem. Den andra kontrollpunkten var att jag sökte en blandning mellan utbildad personal och outbildad personal samt en variation i arbetserfarenhet. Att jag hade dessa kontrollpunkter

ledde till att jag kunde behålla en hög validitet och reliabilitet trots de risker som presenteras av urvalsmetoden (Bjereld 2018, s. 102)

Jag intervjuade fyra pedagoger, tre manliga och en kvinnlig. Då studien utgår från personalens syn på inflytandet och inte berör kön ansåg jag inte att jag behövde använda mig av lika många kvinnliga som manliga pedagoger, för mer information om informanterna se tabell 1.

Tabell 1. Beskrivning av informanter

Namn (fingerat)	Arbetar på fritidshem nu	Erfarenhet av arbete i fritidshem	Utbildningsnivå
Gustav	Ja	8 år	Under utbildning
Tobias	Ja	3 år	Utbildad fritidsledare
Mikael	Ja	3 år	Ingen utbildning
Hanna	Ja	11 år	Ingen utbildning

Genomförandet

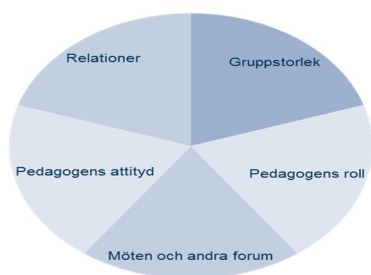
När urvalet och ett ramverk av frågor var fastställt påbörjade jag genomförandefasen. Jag började med att förklara för informanterna vad syftet med studien är, vad jag forskade om och vad de kunde förvänta sig utav intervjun. Däremot valde jag att inte ge dem frågorna innan intervjun då jag inte ville att informanterna skulle ha format svar på mina frågor innan jag ställde dem. Jag förklarade att intervjun kunde sträcka sig mellan trettio minuter och upp till en timme beroende på mängden svar. Jag informerade även informanterna om att de kunde avbryta intervjun ifall de till exempel kände att de behövdes i verksamheten. Materialet samlades in via intervjuer under två dagar, där intervjuerna tog i snitt 35 minuter. Eftersom intervjuerna har fokus på hur fritidshemspersonalen ser på elevers inflytande och delaktighet ansåg jag likt Ahrne och Eriksson-Zetterqvist (2015, s. 43) att intervjuerna var naturligt knuta och skulle genomföras på informanternas arbetsplats.

Vid intervjuerna valde jag att spela in intervjuerna med hjälp av min mobiltelefon då jag kände att jag ville få med varje svar som informanten gav mig och att jag då kunde gå tillbaka och lyssna på vad informanten svarade för att bilda mig en egen uppfattning om dennes åsikter. Jag var noga med att mobiltelefonen var placerad i närheten av informanterna för att de skulle höras tydligt på inspelningen. Ahrne och Eriksson-Zetterqvist (2015, s. 49) anser att

intervjuaren även bör ha med anteckningsblock och anteckna, eftersom inspelningsmaterial i form av till exempel mobil inte tar upp saker som kroppsspråk och gester och Jag valde att inte använda mig utav anteckningsblock för att anteckna då jag kände att jag ville koncentrera och fokusera på det informanternas svarade verbalt för att på sått sätt lyckas ställa relevanta följdfrågor.

Analysen

När intervjuerna var till ända ägnade jag nästkommande dag till att transkribera intervjuerna. Ahrne och Eriksson-Zetterqvist (2015, s. 53) betonar att eftersom tidsramen är kort för en forskningsstudie är det bra att transkribera materialet snabbt efter för att göra en första analys och sammanfatta det mest intressanta av det som kommit fram. Jag valde att använda mig av en tematisk analysmetod som går ut på att det samlade empiriska materialet analyseras genom att man söker efter mönster eller teman i svaren från informanternas (Braun och Clarke 2006, s. 6). Den tematiska analysmodellen är mindre omskriven än till exempel en diskursanalys eller grundad analys. Den grundade analysen söker till exempel även den efter mönster i texten men då tematisk analys ger utrymmer för både teman som är genomgående för samtliga intervjuer likväl som inom en specifik intervju tyckte jag den var passande (Braun och Clarke 2006, s. 8). Braun och Clarke (2006, s. 9) påpekar även att det första steget i att definiera teman i texten är att konkretisera vad som räknas som ett tema. Jag började därför med att lära känna och sortera i mitt empiriska material för att försöka upptäcka mönster. Utifrån detta resonerade jag fram mina teman som baseras på att de alla är olika förklaringsmodeller till hur informanternas ser på delaktighet och inflytande samt förklaringsmodeller till hur informanternas möjliggör för det i verksamheten (se figure 3 för en överblick av teman).

Figur 3 illustration av valda teman i analysen

Figur 4 illustration av Braun och Clarkes (2006, s. 16-25) steg för att kvalitetssäkra sin tematiska analys

När jag då hittat mina teman som till slut blev fem stycken (se figur 3) gick jag över till steg fyra (se figur 4) i Braun och Clarke (2006, s. 16–25). För att kvalitetssäkra min tematiska analys granskade jag dem tillsammans för att säkerställa att de skulle hjälpa mig att besvara mina frågor. Efter detta namngav jag temana och började sedan min analys.

Jag såg många fördelar med att använda mig av en tematisk analys, bland annat är den relativt lätt att lära sig vilket bidrar till att även när man som jag är relativt oerfaren forskare hjälper den som Braun och Clarke (2006, s.37) skriver till att säkerställa validitet i analysen.

Etiska överväganden

Forskningen riktade in sig på fritidshemspersonalens syn på inflytande och hur de möjliggör för inflytande. Det här innebar att det var viktigt som intervjuare att utgå från etiska överväganden både innan och under intervjuerna men även när jag sammanställde resultatet i min undersökning. Under intervjuerna användes det fyra stycken etiska aspekter, se bild (Patel och Davidsson 2011, s. 63)

Figur 5 Illustration av etiska överväganden enligt Patel och Davidsson (2011)

Den första aspekten är informationskravet (se figur 5) som innebar att jag informerade informanten om syftet med intervjun och undersökningen. Detta skapade en förståelse hos informanten angående vad intervjun skulle innefatta, samt att informanten förberedde sig för vilken typer av frågor intervjun kunde beröra (Patel och Davidsson 2011, s.63). Genom att meddela syftet med intervjun meddelade jag även för informanten att intervjun kunde stoppas när som helst om informanten ville och att informanten inte behövde känna press att svara på frågorna jag ställde utan att de hade rätt att avböja frågor. Den här aspekten kallar Patel och Davidsson (2011, s. 63) för samtyckeskravet.

Intervjuerna och forskningsämnet syftar till att bidra till att skapa en bild av hur fritidshemspersonalen ser på inflytande och hur fritidshemslärarna möjliggör för det. Eftersom fritidslärarna bidrar till forskningen via sin yrkesroll och inte som individer informerades

personalen om att de kommer förbli anonyma i uppsatsen och att skolan de arbetar på även den kommer vara anonym. Målet med själva forskningen är inte att hänga ut personal och skola utan att bara förmedla information och resultat, därför kommer identiteten från informanterna vara känt enbart för mig och alltså vara anonymt för den utomstående som tar del av uppsatsen. Jag använder mig därför av fingerade namn i uppsatsen. Att informanterna hålls anonymt benämns av Patel och Davidsson (2011, s. 63) som den tredje aspekten av etiska överväganden, konfidentialitetskravet. Det fjärde kravet jag använde mig av var nyttjandekravet. Nyttjandekravet innebär att jag som intervjuare ser till att informera den som blir intervjuad om dennes anonymitet men även att svaren jag får fram enbart kommer att användas i min uppsats (Patel och Davidsson 2011, s.63).

Det är viktigt att den som intervjuas är medveten om att intervjun spelas in och samtycker till det inledningsvis. Vill informanten inte att det som sägs ska spelas in får man respektera det och ta anteckningar för hand istället (Ahrne och Eriksson-Zetterqvist, 2015, s.50). Samtliga informanter i min forskning godkände inspelningen. Efter att jag genomfört intervjuerna och därefter transkriberat dem kontaktade jag informanterna och frågade dem ifall de ville ta del av den nerskrivna intervjun för att ge dem möjligheten att se vad de svarat och ifall de kände sig nöjda med vad som kom fram i sina svar samt att jag uppfattat det korrekt (Ahrne och Eriksson-Zetterqvist 2015, s. 52–53). Efter kontakt med informanterna där de bekräftade att de kände sig nöjda med intervjuerna och att det jag transkriberat stämde överens med det de sagt påbörjade jag sorteringsarbetet över intervjuerna för få fram empiri till min analys.

Resultat

I det här avsnittet kommer resultatet av intervjuerna att presenteras. I resultatdelen kommer jag använda mig av citat jag fick fram under intervjuerna som jag kommer analysera utifrån teoretiska perspektiven av barnperspektiv, barns perspektiv, harts delaktighetsstege samt begreppen inflytande och delaktighet. Utifrån citaten kommer jag att använda mig av teman. De teman jag valt är gruppstorlek, pedagogens roll, möten och andra forum, pedagogens attityd och relationer.

Gruppstorlek

Empiri

Personalen anser att inflytande är någonting viktigt och något de strävar efter att genomföra. Personalen menar dock att inflytandet kan vara svårt att genomföra eftersom de olika förutsättningarna på fritidshemmet försvårar för inflytandet hos eleverna.

Hanna berättar nedan hur lokalerna och elevgrupperna försvårar att få fram elevinflytande på fritidshemmet:

Det är svårt att hinna med eftersom vi har stora barngrupper, små lokaler och lite personal sett till elever vi har på fritidshemmet. Med stora barngrupper blir det oftast fler konflikter och det slutar med att det är pedagogerna som styr vad som ska göras och hur fritidshemmet ska se ut. Min bild av det är att inflytandet och delaktigheten hos eleverna minskar. Det är lättare att ge eleverna inflytande vid t.ex. loven (Hanna).

Mikael förklarar att elevgruppens storlek och att det därför innefattar många olikheter försvårar inflytandet:

Det är svårt att få inflytande och delaktighet hos alla elever eftersom eleverna är olika och har olika förutsättningar, intressen och behov. Eftersom personalen är liten sett till elevgruppen är elevinflytandet och delaktighet svårjobbade eftersom eleverna är olika, blir det så att det är vi vuxna som bestämmer vad som ska göras. På loven när vi har mindre elevgrupper låter vi eleverna bestämma vad de vill göra. (Kalle).

Gustav spinner vidare på samma resonemang när det kommer till gruppstorlek och elevers olikheter:

Eleverna får inte samma möjlighet till inflytande och delaktighet när det är större elevgrupper utan att då blir det de vuxna som bestämmer. Men när elevgruppen är mindre är det lättare att tillgodo se elevernas olikheter och då ge dem en möjlighet till inflytande och delaktighet i vad vi gör på fritidshemmet (Gustav).

Analys

Svaren informanterna gav visar att de vet att inflytande och delaktighet från eleverna ska vara en del av verksamheten men att det inte alltid går att genomföra. Hanna uttrycker att möjligheten till inflytandet och delaktighet hos eleverna blir svårt eftersom de vuxna inte hinner med på grund av elevgruppens storlek. Hanna har inte möjligheten eller tiden att samtala med eleverna angående hur de vill att dagen ska se ut, vilket Arnér och Tellgren (2006, s.40) anser är ett bra verktyg för att förstå barns perspektiv på verksamheten. Även Mikael anser att inflytandet och delaktigheten är svårt att genomföra i alla moment på grund av elevgruppens storlek vilket slutar med att det är de vuxna som bestämmer vad som ska göras. Eftersom barngrupperna är stora och eleverna är olika enligt Mikael, anser jag att Mikael här intar ett barnperspektiv. Halldén beskriver att barnperspektivet baseras på vad vuxna anser är det rätta för barnet (Halldén 2003, s. 14). Gustav påpekar att elevers inflytande och delaktighet ges en större plats när elevgruppen minskar eftersom att pedagogerna då får en möjlighet att samtala med barnen och ge dem möjligheten att komma med input på verksamheten. Det verkar då som att Gustav enligt Arnér och Tellgrens (2006, s. 40) definition strävar efter att använda sig av barns perspektiv när barngrupperna är mindre men övrig tid föredrar att använda barnperspektiv.

Pedagogens roll

Empiri.

Samtliga tillfrågade menade att de har ett ansvar i att ge eleverna inflytande och skapa delaktighet. Vilken roll de har i detta skiljde sig dock åt mellan informanterna. Några menade att deras roll är att ge eleverna möjligheten men att tona ner den om så behövdes, medan andra menade att deras uppdrag även var att motivera eleverna till nya upptäckter.

Inflytande har med påverkan att göra och att eleverna ska ges möjlighet att påverka vad vi gör. En demokratisk process. Delaktigheten innebär att eleverna ska känna sig inkluderade och sedda på fritidshemmet. Eleverna ges t.ex. inflytande vid val av aktiviteter, när de får möjligheten att rösta på saker vi pedagoger ger som alternativ (Mikael).

Inflytandet finns och är något viktigt, men ibland tonar vi ner det på grund av elevers kaxighet och framfusighet. Oftast har eleverna fria tyglar att vara och påverka, men ibland bestämmer vi vuxna vad som ska göras eftersom det finns regler och mål vi behöver uppnå (Tobias)

Det är viktigt att eleverna får vara med och påverka sin vardag på fritidshemmet och att deras idéer och tankar sprids. Men det är även viktigt att eleverna gör nya upptäckter och utmanar sig själva med saker de inte gillar, vilket gör att vi pedagoger ibland bestämmer vad eleverna ska göra (Hanna).

Att elevers inflytande ser olika ut baserat på individ är vanligt. Det händer ibland att jag som vuxen ger eleven två alternativ av vad den kan få göra och att eleven då får välja. Det har jag märkt har fått eleven att tro att den får inflytande över sin tid, vilket på sitt sätt kan ses som manipulation (Gustav).

Mikael tillägger:

Även fast eleverna kommer med bra idéer och tankar är det i slutändan ändå vi vuxna som bestämmer.

Analys:

Mikael beskriver att inflytandet och delaktigheten innebär att eleverna ska ges möjlighet till att påverka hur deras dagar ser ut och att eleverna genom det får känna en känsla av inkludering och delaktighet. När det sedan beskrivs av Mikael att eleverna ges möjligheten till inflytande vid aktiviteter genom handuppräknning, uppfattar jag det som steg tre på Harts delaktighetsstege. Hart (1997, s. 9) beskriver steg tre som ”symbolvärdet” vilket innebär att vuxnas intention är att ge eleverna delaktighet men att eleverna inte har möjligheten att påverka eftersom de har för lite kunskap om vad som ska göras. Fastän Mikaelns intention i det

här fallet är att ge eleverna möjligheten att påverka hur aktiviteten ska se ut, tolkar jag det som att premisserna till elevernas inflytande och delaktighet sker utifrån pedagogens tankar om aktivitetens utformning. Även om Tobias är inne på liknande beskrivning av elevernas inflytande där han beskriver hur de vuxna ”*tonar ner inflytandet*” anser jag att informanten här ger sken av att de vuxnas intention att ge eleverna inflytande och delaktighet är större, men att de inte alltid går att uppnå. Det kan även tolkas som att Tobias sätt att använda barnperspektiv underlättar för eleverna som behöver ordning och struktur för att känna delaktighet och inflytande. Samtidigt påpekar Tobias att eleverna allt som ofta har fria tyglar med inflytande och delaktighet, tolkar jag det som att eleverna ges möjligheten till inflytande och delaktighet och att de vuxna då tar deras tankar och idéer seriöst, för att sedan kanske användas i praktiken på fritidshemmet. Tobias sätt att se på det uppfattar jag som steg fem på Harts (1997, s. 12) delaktighetsstege, där Hart (1997) skriver att barnen blir informerade om vad som ska göras och får möjligheten att bidra, men att de vuxna i slutändan är de som bestämmer. Hannas bild av vad hennes roll är när det kommer till inflytande omfattar både barnperspektiv och barns perspektiv. Eleverna kan enligt Hanna ges möjligheten till inflytande och delaktighet genom att personalen lyssnar på vad eleverna vill och sedan tillämpar det i verksamheten, vilket stämmer överens med bilden om ett barns perspektiv. Hanna påpekar även att eleverna behöver vägledas till nya upptäckter och att det är pedagogernas ansvar, vilket gör att de vuxna vägleder eleverna utifrån vad de vuxna anser vara bäst. Hannas svar är vad Halldén beskriver som barnperspektiv (Halldén 2003, s. 14). Hannas svarar att hon ser både fördelarna med att använda ett barnperspektiv och ett barns perspektiv. Mikael kommentar om att eleverna får komma med idéer, men att de ändå är de vuxna som bestämmer, är någonting som Jensen (2011, s. 63) kallar för medinflytande. Precis som Mikael beskriver innebär det att de vuxna har elevernas tankar och åsikter i åtanke, men att de inte blir tillfrågade när det kommer till planeringen, eftersom att de är de vuxna som bestämmer vad som ska göras. Det går även att lyfta ut från svaren att pedagogerna utifrån situation och tillfället anpassar sitt perspektiv för att det ska passa eleverna som de har framför sig.

Möten och andra forum

Empiri

Informanterna gav i intervjuerna svar på hur de arbetar för att bidra till elevinflytande och delaktighet. Genom fritidsrådmöten, förslagslådor och en tavla där eleverna kan sätta upp idéer och tankar över vad de vill göra på fritidshemmet samt med material på fritidshemmet förklarar informanterna att de möjliggör för elevinflytande och delaktighet.

I början av varje termin sätter vi upp en tavla i det stora fritidshemsrummet. Där får eleverna sätta upp lappar över vad de vill göra och vilket material som de vill ska köpas in under terminen och så försöker vi genomföra det. Allt eftersom så bockar vi av det som genomförts (Mikael).

Vi har fritidsråds möte en gång i månaden där eleverna får möjlighet att påverka verksamheten. Mötet sker alltid i mindre grupper, så att alla eleverna har en möjlighet till att påverka det stora sammanhanget men i ett mindre sammanhang (Gustav).

Vi har en förslagslåda som står centralt på fritidshemmet, där eleverna kan lägga ner lappar över aktiviteter de vill göra eller material som ska köpas in (Hanna).

Vi har infört nu att våra elever får planera upp timmen då vi har tillgång till idrottssalen. De som vill får para ihop sig två och två och leda aktiviteten och bestämma vad som ska genomföras och hur det ska genomföras. Vi har sett att eleverna påverkats positivt av det (Tobias).

Gustav tillägger:

Jag arbetar nära eleverna. Jag samtalar mycket kring hur de vill ha det och hur de mår, för att stärka dem och att de ska känna sig delaktiga och känna ett inflytande över verksamheten (Gustav).

Analys:

Genom intervjuerna skapar informanterna en bild för mig att eleverna ges möjlighet till inflytande och delaktighet på fritidshemmet genom att komma med idéer och tankar på aktiviteter de vill göra på fritidshemmet. Informanterna beskriver även att eleverna ges möjlighet att komma med förslag på material som de kan tänkas vilja ha. Mikael beskriver att eleverna får möjligheten till inflytande genom att sätta upp lappar på tavlan och beskriva där vilka aktiviteter de vill ha under terminen. Mikael's svar är vad som beskrivs som det fjärde steget på Harts delaktighetsstege (1997, s. 12). Eleverna ges här informationen att de har möjlighet till inflytande och delaktighet och att de har möjligheten att påverka hur verksamheten ska fungera. Tobias svar av hur de på hans fritidshem använder idrottssalen till att låta eleverna få fullt inflytande och fria tyglar menar Tobias visar sig positivt i verksamheten och över de elever som genomför det. Tobias svar stämmer överens med det åttonde steget på Harts delaktighetsstege (Hart 1997, s. 14). Här planerar eleverna verksamheten och tar beslut över vad som ska göras i samklang med den vuxne som är i bakgrunden och hjälper när de behövs. Jag tolkar det även som Elvstrand (2009, s. 147) skriver. Eleverna ges här en möjlighet att bestämma hur fritidshemsgymnastiken ska genomföras, men de får inte möjligheten att bestämma vad för aktivitet som de får möjligheten till att ha inflytande över.

Gustavs syn på elevers inflytande där han uppger att han ser vikten av att vara med eleverna och diskutera med dem hur de vill ha det på fritidshemmet är det perspektivet som Halldén (2003, s. 14) beskriver som barns perspektiv. När Gustav diskuterar med och lyssnar på eleverna försöker Gustav sätta sig in i elevernas situation vilket är det som Halldén (2003, s. 14) beskriver som barns perspektiv, då Gustav sätter sig in i elevernas situation. Hannas beskrivning av att de har en förslagslåda på fritidshemmet och att hon betonar placeringen på lådan när hon säger att den står centralt, tolkar jag det som att hon och hennes kollegor har lådan för att den ska fylla en funktion i verksamheten och att lådan inte finns bara för att personalen är tvingade till att ha en förslagslåda. Min analys av det svaret blir att Hanna betonar vikten av elevers inflytande för att göra deras verksamhet bättre, vilket för mig innebär att Hanna intar barns perspektiv. Halldén (2003, s. 14) beskriver det som att barnens här får en chans att påverka verksamheten genom att delge sina tankar och idéer. Att ha en förslagslåda och faktiskt använda den som Hanna menar att de gör, utgör möjligheten för

eleverna att just lämna sitt bidrag över hur de vill ha det och att de därför ger dem inflytande och en känsla av delaktighet.

Fördelar och nackdelar

Empiri

Alla de fyra informanterna svarade att de anser att inflytandet och delaktigheten på fritidshemmet är någonting som är positivt som utvecklar eleverna och verksamheten. De uttryckte även att det inte alltid är en fördel utan att det även kan finnas nackdelar med inflytandet och delaktighet.

Mikael anser att inflytandet och delaktigheten utvecklar både eleverna individuellt och i grupp, men att eleverna lätt kan påverka varandra:

Fördelarna blir att eleverna skapar en stark grupp tillsammans eftersom de tillsammans kan få påverka hur deras dagar på fritidshemmet ska se ut och att eleverna då utvecklas till det bättre. En nackdel kan däremot vara att eleverna inte lyssnar på vad de vuxna säger och i många fall då påverkar varandra negativt genom att sätta sig emot de vuxna (Mikael).

Hanna berättar en liknande syn på inflytande och delaktighet som Mikael:

Fördelarna med inflytande och delaktighet är att eleverna får en bättre miljö då de känner att de får vara med och påverka. Jag tycker också det är positivt att eleverna kommer med nya idéer och tankar på saker och ting, vilket utvecklar även oss vuxna. Nackdelarna är att eleverna inte alltid kommer med realistiska förslag, vilket kanske begränsar dem ifall de inte får sin vilja igenom (Hanna).

Gustavs syn på inflytande och delaktighet utgår ifrån att både fördelar och nackdelar finns:

Har eleverna inflytande och delaktighet, ökar deras förmåga att ta ansvar och även känslan av att vilja vara på fritidshemmet. Har eleverna en känsla av inflytande och delaktighet känner de av att de vuxna tar dem på större allvar vilket gör att de känner sig tryggare och gladare tror jag. En nackdel kan vara att om eleverna får för stort ansvar för verksamheten slutar det med barnpassning, i och med att

eleverna får bestämma sin vardag hela tiden och inte gör nya upptäckter i form av nya t.ex. nya aktiviteter (Gustav).

Tobias beskriver båda fördelar och nackdelar med elevinflytande och delaktigheten på fritidshemmet:

Fördelarna är att det skapar en mångfald hos eleverna eftersom de får känna att de kan vara med och påverka, att de känner att de vuxna lyssnar på dem. Det här är ju bevisligen bra och utvecklande för eleverna eftersom de lär sig att ta ansvar. Nackdel kan vara att det är svårt att få till lika mycket inflytande och delaktighet hos alla elever vilken kan skapa en känsla av orättvisa hos eleverna. Därför är det viktigt att vi vuxna styr upp och bestämmer ibland, även fast vi såklart behöver ta hänsyn till eleverna (Tobias).

Hanna tillägger:

Elevernas bekvämlighetzon kan bli för stor ifall de alltid får inflytande och delaktighet, vilket gör att de inte utmanas till nya upptäckter. Det kan vara en nackdel (Hanna).

Analys

Trots att informanterna gav mig svar där de anser att elevinflytande och delaktigheten är en positiv del av fritidshemmet, framkom det även att personalen ser nackdelar. Både Gustav och Hannas beskriver att om eleverna får för mycket inflytande och delaktighet över verksamheten kan det ge en negativ påverkan i pedagogernas jobb i att hjälpa eleverna till nya upptäckter. Detta beskrivs även av Elvstrand (2009), som skriver att det finns olika former av delaktighet och inflytande. Eleverna kan få möjlighet att vara delaktiga i aktiviteterna genom att antingen styra över vad eller hur men inte nödvändigtvis både och. På så vis kan man leda eleverna till nya upptäckter men utan att eliminera delaktigheten och inflytandet. Mina informanternas åsikter syftar till det som Halldén (2003) beskriver som barnperspektiv. Fastän de vill arbeta med elevinflytande och delaktighet, beskriver pedagogerna ofta att de arbetar utifrån vad de som vuxna anses vara bäst och därför blir det dem som styr verksamheten. Dock innebär det en form utav delaktighet hos eleverna i aktiviteterna fast utifrån ett barnperspektiv. Tobias svar där han säger att de vuxna ibland behöver styra upp verksamheten

för att minska känslan av orättvisa hos eleverna, anser jag passar in på steg sex på Harts (1997) delaktighetsstege. Trots att Tobias anser att de vuxna vet bäst och är de som bör styra verksamheten så den anpassas till alla elever anser han att de vuxna behöver lyssna till vad eleverna tycker om saker och ting, vilket tyder på att Tobias tycker att inflytande och delaktighet är viktigt och ett arbetssätt att sträva efter, men att det inte alltid går att uppnå. Det går även att se det som att pedagogerna främjar för delaktigheten och inflytandet då de styr aktiviteterna och verksamheten genom att inta ett barnperspektiv. Däremot beskriver Hanna att elevinflytandet och delaktigheten påverkar verksamheten positivt då verksamheten utvecklas eftersom att de vuxna utvecklas och lär sig av eleverna.

Relationer

Empiri

Under de fyra intervjuerna framkom det att fritidshempersonalen anser att relationen mellan de vuxna och eleverna är viktigt när det kommer till inflytande och delaktighet på fritidshemmet.

Det är viktigt att komma ihåg att vi jobbar med människor. En bra relation, där man lyssnar på varandra, skapar respekt för varandras åsikter och tankar. Jag som pedagog ska vägleda eleverna, men via en bra relation känner sig inte eleverna överkörda om de inte får sin vilja igenom. En bra relation gör att eleverna känner av att chansen till inflytande och delaktighet finns (Gustav).

Eleverna ska ges möjligheten att få känna sig delaktiga i verksamheten och att de har chansen till inflytande. Att bekräfta eleverna varje dag och bemöta dem med respekt anser jag är viktigt för att eleverna ska växa (Tobias).

Jag pratar mycket med barnen vad de vill göra på fritidshemmet och hur de mår. Relationen mellan de vuxna och eleverna är väldigt viktig. Jag är ju trots allt här för deras skull, de ska kunna känna sig trygga med mig och känna att jag lyssnar på deras tankar och idéer, fastän det inte alltid går att uppfylla (Mikael)

Jag märker av att vi vuxna ibland har mindre tid att skapa relationer med eleverna på grund av gruppstorleken, vilket påverkar eleverna i att det blir mer konflikter och att de uttrycker att vi vuxna inte lyssnar på dem (Hanna).

Analys

De fyra informanternas beskrivningar av hur relationer hänger ihop med elevinflytande och delaktighet stämmer överens med steg fem till åtta på Harts delaktighetsstege. Från steg fem till och med steg åtta är intentionen från den vuxne att möta barnet och ge barnet möjlighet till att få inflytande och delaktighet i den verksamheten barnet befinner sig. Gustav, Tobias och Mikael's svar om att relationerna är viktiga för att eleverna ska känna sig sedda, bli bekräftade och på så sätt utvecklas, är en blandning mellan steg fem och steg åtta. Från början arbetar dem med att se eleverna och bemöta dem och ta till sig deras tankar och idéer (steg fem se Hart 1997), men att deras intention är att barnen ska ges möjlighet att vara med i besluten över verksamheten, men i samråd med de vuxnas tankar och idéer (steg åtta, se Hart 1997).

Hannas syn på att hon och hennes arbetslags brist på tid att skapa relationer bidrar till en negativ stämning på fritidshemmet, tolkar jag som att hon och pedagogerna i verksamheten tvingas inta ett barnperspektiv, för att minska konflikterna på fritidshemmet och se till att alla trivs och för att bidra till att stämningen blir positivare.

Pedagogernas svar överensstämmer med synsätten som Elvstrand (2009) beskriver som social delaktighet och politisk delaktighet. Den sociala delaktigheten innebär att pedagogerna utgår från att det är viktigt att eleverna får en möjlighet att känna sig bekräftade och sedda, vilket gör att de lättare kommer in i gemenskapen och på sådant sätt får en känsla av inflytande och delaktighet på fritidshemmet. Den politiska delaktigheten syns eftersom pedagogerna tillkännager att de tycker det är viktigt att ta till sig vad eleverna vill göra och att pedagogerna tar elevernas åsikter på allvar och försöker sätta sig in i deras situation för att se till att det implementeras i verksamheten.

Diskussion

Syftet med undersökningen har varit att undersöka fritidshemspersonalens tankar kring elevinflytande och delaktighet samt hur det möjliggörs i verksamheten. Utifrån mitt syfte har frågeställningarna genomsyrat mitt arbete med uppsatsen samt under intervjuerna med informanterna. En av frågeställningarna, som gick ut på att undersöka vad fritidshemspersonalens syn och åsikt är kring elevinflytande och delaktighet, besvarades utifrån följande teman: pedagogens roll och pedagogens attityd. I resultat och analysdelarna av nyss nämnda teman framkommer det att informanterna anser att inflytande och delaktighet är viktigt eftersom det ger eleverna en möjlighet att påverka sin vardag och verksamheten samt att det även utvecklar eleverna, verksamheten men även pedagogerna och de vuxna positivt. Alerby och Bergmark (2015, s. 4) synliggör det i sin rapport att inflytandet och delaktigheten på fritidshemmet är betydelsefull för samspelet mellan elever och vuxna eftersom att respekten för varandras tankar och åsikter utvecklas, vilket påverkar verksamheten till det bättre. Deras forskning visar även att inflytandet och delaktighet utvecklar och påverkar elevernas motivation till att lära sig saker, men även att de vuxna fick en större förståelse för elevernas åsikter och tankar. Johansson och Ljusberg (2004, s. 212) studie visar att eleverna har stort inflytande i aktiviteternas utformning, vilket de anser är viktigt och påverkar eleverna på ett positivt sätt. Mina resultat belyser samma sak då mina informanter anser att inflytandet utvecklar eleverna positivt, eftersom de upplever att eleverna lär sig att ta ansvar, samt att eleverna kommer med nya idéer och tankar till aktiviteter som utvecklar pedagogerna. Det framkommer även att pedagogerna i många fall ger eleverna alternativ för att lura dem att de har inflytande, samt att de ibland även bestämmer vad som ska göras när det väl kommer till aktiviteter, till skillnad från Johansson och Ljusbergs analys. Anledningen till att pedagogerna då bestämmer och styr eleverna till nya upptäckter, tror jag hänger ihop med det Danell (2003) understryker i sin forskning. Danell beskriver att lärarna anser att elevinflytande ibland gör det svårare för lärarna i deras arbete, eftersom lärarna känner en press över läromålen, vilket gör att elevernas åsikter och tankar läggs åt sidan. Mina resultat visar på att pedagogerna även är medvetna om att elever som inte får sin vilja igenom eller får uttrycka sina idéer och tankar om verksamheten, känner sig orättvist behandlade och att eleverna kan säga sig i underläge gentemot de vuxna, när de vuxna bestämmer vad som ska göras. Mina resultat stämmer överens med Danell (2003) analys, då Danell tror att eleverna inte har skaffat sig erfarenheten nog för att förstå varför vissa saker bestäms över

deras huvuden, vilket då såklart påverkar deras inflytande negativt. Dock bör de tilläggas att eleverna skaffar sig erfarenheterna av det ju äldre de blir, vilket även en av informanterna i min forskning påpekade. Detta gör också att eleverna lär sig förstå vad inflytande kan vara och bör vara.

Den andra av mina två frågeställningar berörde hur fritidshemspersonalen möjliggör för elevers inflytande och delaktighet besvarades enligt följande teman: möten och andra forum, gruppstorlekar samt relationer. Vid intervjuerna svarade informanterna att de anser att inflytandet och delaktigheten är viktigt och att de möjliggör för inflytandet och delaktigheten genom att låta eleverna komma till tals och påverka vid schemalagda fritidsmöten, i någonting som de kallar för fritidshemslåda, där eleverna kan lämna lappar med åsikter om verksamheten. Lappar som är antingen anonyma eller med namn, det fick eleverna välja själva. Det beskrev även om en tavla som satt upp på fritidshemmet där eleverna fick möjlighet att sätta upp lappar om aktiviteter eller material de ville skulle köpas in. Informanternas svar bekräftar det som Rönnlund (2003, s. 72) beskriver då hennes undersökning visar på att personalen hon undersökt ofta lyssnar på vad eleverna har att säga, för att sedan överlägga ifall elevernas tankar och åsikter ska användas. Precis som i Rönnlunds forskning visar mitt resultat att informanterna är tydliga med att det är de vuxna som i slutändan bestämmer vad som ska användas och vad som ska göras på fritidshemmet. Det behöver emellertid inte alltid anses vara negativt. Trots att barnens åsikter och tankar ska tas på allvar, besitter fritidshemspersonalen erfarenheten av vad som fungerar. Pedagogerna använder sitt barnperspektiv i samklang med barns perspektiv för att skapa en verksamhet som utgår från alla elevernas intressen och förutsättningar.

Informanternas tankar och svar gällande att de stora gruppstorlekarna gör att pedagogerna behöver bestämma över verksamheten och att det leder till att elevinflytandet och delaktigheten hos eleverna minskar är vad Falkner och Ludvigsson (2016, s. 49) kallar för ett dilemma för fritidshempersonalen. De anser att fritidshempersonalen dilemma består i att behöva balansera och avväga över frivillighet hos eleverna, det meningsfulla som pedagogerna behöver styra utifrån läroplanen, samt när eleverna ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet. Mina informanter är medvetna om att inflytandet och delaktigheten är viktiga, men dilemmat blir att avväga när det passar och när det inte passar att implementera inflytande och delaktighet. Däremot visar informanterna en förståelse för att inflytandet och delaktigheten är viktiga då de beskriver att inflytandet och delaktigheten ökar

när gruppstorleken minskar och pedagogerna har mer tid för varje enskild elev. Jag tror att pedagogerna är medvetna om att deras pedagogiska och vuxna synvinkel behövs och det överensstämmer med vad Danell (2003, s. 96) har analyserat fram. Likt mina informanter redogör Danell (2003, s. 96) för att personal i första hand har det pedagogiska tänket över vad som ska göras och behövs och att elevinflytande därefter implementeras i den mån det är möjligt, likt vad de beskriver om att loven är en bra plats för att låta eleverna uttrycka elevinflytande och delaktighet. Det kan finnas elever som kanske inte är på fritidshemmet när det är lov eller vid andra tillfällen när gruppstorlekarna generellt är mindre. Jag tror att det är viktigt att tänka på att låta alla elever få möjligheten till inflytandet och inte enbart vid lov eller mindre elevgrupper, även fast det finns svårigheter vid stora elevgrupper.

Informanternas svar vittnar om att relationen mellan dem och eleverna är en viktig aspekt som hjälper till att möjliggöra för elevinflytande och delaktighet. Genom att ha bra relation med eleverna och bemöta dem utifrån deras nivå samt bekräfta dem, anser informanterna att eleverna växer och utvecklas, vilket de tror är en viktig del i arbetet. För precis som en av informanterna beskriver är det viktigt att inte glömma bort att det är människor som man jobbar med. Mina informanters svar gällande relationer stämmer överens med det Alerby och Bergmark (2015) beskriver, nämligen att skolan ska utgå och arbeta mot demokratiska värderingar vilket ska löpa som en röd tråd i verksamheten och att det är viktigt i planeringen att verksamheten att pedagogerna möter eleverna utifrån deras värderingar, åsikter och tankar (Alerby och Bergmark 2015, s. 6). Informanternas svar gällande relationer och vikten av dem stämmer däremot inte överens med vad Rönnlund (2015) beskriver. Rönnlund (2015) skriver att eleverna i hennes undersökning anser att skolan och fritidshemmet är en politisk arena, där vuxna och eleverna betar sig och behandlar varandra som olika parter. Det här hävdar Rönnlund (2015) påverkar inflytandet och delaktigheten eftersom eleverna inte känner sig bekräftade och sedda (Rönnlund, 2015, s. 73–74). Rönnlunds beskriver en bild av vad eleverna på berörd skola anser kring inflytandet och delaktigheten, medan mina svar är baserade på vad mina informanter anser vara viktigt i verksamheten. Det går att tolka som att informanterna beskrev en perfekt bild av hur de vill att fritidshemmet ska se ut och hur de arbetar med inflytandet och delaktighet, medan eleverna i Rönnlunds rapport beskrev hur deras verklighet kring inflytande och delaktighet ser ut.

Metoddiskussion

Jag valde en kvalitativ metod där jag genomförde fyra stycken intervjuer med stöd av en semistrukturerad intervjuguide. I förhållande till det syfte och de frågeställningar jag formulerat vad detta det självklara valet då det gav mig en möjlighet att både ställa specifika frågor för att få svar inom det område jag valt att forska kring men också öppnade upp för frågor utöver det jag i förtid kunnat förvänta mig. En viss svaghet med metodvalet är att då det till vis del finns ett rätt och fel angående att ge elever inflytande och delaktighet formulerat i lagar och styrande texter kan de tillfrågade vilja förfina sanningen. Att personerna då sätts framför mig som intervjuare gör att de kan vinkla sina svar för att undvika att bli dömda. Denna svaghet motverkade jag genom att lova anonymitet till exempel men man hade även kunnat undvika den med helt anonyma enkäter där informanterna även hade kunnat hållas anonyma för mig.

En alternativ urvalsgrupp i form av intervjuer med elever hade försvagat validiteten då mitt syfte var att undersöka fritidshemslärarnas syn. Att beskriva fritidshemslärarnas syn genom till exempel barnens ögon är såklart görbart men att använda originalkälla är en styrka.

Slutsats

Fritidshemspersonalens syn på inflytandet och delaktigheten är att det är viktigt då det påverkar eleverna, verksamheten och personalen positivt och utvecklar dem. Det framkommer dock i intervjuerna att fokuset och möjligheten till inflytandet och delaktigheten inte alltid är möjligt på grund av olika förutsättningar. Gruppstorlekarnas problematik och att eleverna ska inspireras till nya upptäckter är aspekter som pedagogerna beskriver som hinder för inflytandet och delaktighet. Inflytande och delaktighet i fritidshemsverksamheten möjliggörs via att pedagogerna anordnar fritidshemsmöten där eleverna har möjlighet att föra sin talan, fritidshemslådor samt att det finns väggtaflor uppsatta där eleverna får sätta lappar med tankar och åsikter över verksamheten. Pedagogerna pratar även om att relationen mellan elev och pedagog är viktig för inflytandet och delaktigheten eftersom relationen sinsemellan är viktig för elevernas känsla av inflytande och delaktighet. Precis som tidigare forskning visar mina resultat att pedagoger har en tanke om att inflytandet och delaktigheten är viktigt och att det behöver möjliggöras men att det blir en svår balansgång eftersom det finns olika parametrar att ta ställning till.

Fortsatt forskning

Jag anser att den forskning som finns kring inflytandet och delaktigheten på fritidshemmet är förbi sitt bäst före datum och att ny forskning kring temat behövs. Någon som borde utföras är att intervjua personal kring hur de jobbar med inflytandet och delaktigheten, men att även observera hur det sker i verkligheten. Jag tycker även att det vore intressant att intervjua elever med samma typer av frågor, för att se deras bild av det och för att på så sätt belysa för personalen vad som krävs för att elevinflytandet och delaktigheten ska öka på fritidshemmet.

Referenser

Ahrne, G. och Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber

Alerby, E & Bergmark, U (2015) *Elevernas delaktighet och inflytande: vad är det och varför är det viktigt?* Stockholm: Skolverket. https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/3-skolansvardegrund/Grundskola/301_Delaktighet_inflytande/del_01/Material/Flik/Del_01_MomentA/Artiklar/V1_1-GY_01A_01_Elevernas.docx

Arnér, E & Tellgren, B (2006). *Barns syn på vuxna – att komma nära barns perspektiv*. Lund

Bjereld, U. Demker, M. och Hinnfors, J. (2018). *Varför vetenskap?*. Lund: Studentlitteratur AB.

Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology I: *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), pp.77.-101.

Danell, M (2003) *Vad händer i skolans värld*. Institutionen för lärarutbildning; Avdelningen för forskarutbildning. Luleå tekniska universitet. <http://tu.diva-portal.org/smash/get/diva2:999774/FULLTEXT02.pdf>

Elvstrand, H (2009) *Delaktighet i skolans vardagsarbete*. Linköpings Universitet Institutionen för beteendevetenskap och lärande. Linköping. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:229768/FULLTEXT01.pdf>

Eriksson-Zetterquist, U. och Ahrne, G. (2015). Intervjuer I: Ahrne, G & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Falkner, C & Ludvigsson, A (2016) *Fritidshem och fritidspedagogik – En forskningsöversikt*. Författarna, Sveriges Kommuner och Landsting och Kommunförbundet Skåne. <https://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:1033918/FULLTEXT01.pdf>

Halldén, G. (2003): Barnperspektiv som ideologiskt eller metodologiskt begrepp. I; *Pedagogisk Forskning i Sverige*: Linköpings universitet

Hart. R. A. (1992). Children's participation. I; *From tokenism to citizenship*. Unicef

Jensen, E (2011) *Pedagogiskt ledarskap och samarbete i undervisningen*; I: Jensen, E & Löf, O (red.) (2011). *Pedagogiskt ledarskap, om att skapa goda relationer*. Malmö: Gleerups
Johansson, I & Ljusberg, A-L (2004) *Barn i fritidshem*. Institutionen för individ, omvärld och lärande. Lärarhögskolan i Stockholm.

Kvale och Brinkmann (2012) Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur

Patel, R. och Davidson, B. (2011). Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning. Lund: Studentlitteratur

Pramling-Samuelsson, I., & Sheridan, S. (2003). *Delaktighet som värdering och pedagogik*. Ur pedagogisk forskning i Sverige, 2003; Göteborgs Universitet

Rönnlund, M (2013) *Elevinflytande i en skola i förändring*. Institutionen för idé- och samhällsstudier, Umeå Universitet. <https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/forskning/forskningsmiljoer/hs/humus/utbildning-och-demokrati/2013/nr1/maria-ronnlund--elevinflytande-i-en-skola-i-forandring.pdf>

SvD.se. (2016). *Färre utbildade pedagoger på fritids* | SvD. [online] Available at: <https://www.svd.se/samre-utbildad-personal-pa-fritids> [Accessed 22 Mar. 2019].

Skolverket (2014): Allmänna råd med kommentarer - Kvalitet i fritidshem. Stockholm: skolverket

Skolverket (2018). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2018. (1. uppl.) Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2018). *Stort behov av utbildad personal på fritids*. [online] Available at: <https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2018-04-10-stort-behov-av-utbildad-personal-pa-fritids> [Accessed 22 Mar. 2019].

Sverige (2010). Skollagen (2010:800): med Lagen om införande av skollagen (2010:801). Stockholm: Norstedts juridik.

Unicef Sverige.(2009). Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. Stockholm: UNICEF Sverige Hämtad från: <http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf>

Bilagor

Bilaga 1

Intervjufrågor.

- Hur länge har du arbetat som fritidshemslärare och vad har du för utbildning?
- Vad tänker du när du hör ordet inflytande?
- Vad tänker du när du hör ordet delaktighet?
- Ser du någon skillnad på delaktighet och inflytande?
- Vad innebär inflytande på fritidshemmet enligt dig?
- Vad innebär delaktighet på fritidshemmet enligt dig?

- Hur mycket tycker du att eleverna har inflytande i verksamheten? -i vilka moment av verksamheten?

- Anser du att eleverna är delaktiga i besluten som rör verksamheten? – på vilket sätt

- Hur möjliggör gör du för inflytande i verksamheten? - vad har ni genomfört senaste tiden?

- Hur använder du dig av läroplanen när det kommer till delaktighet och inflytande?

- Hur tror du att eleverna ser på inflytandet?

- Hur tror du att eleverna vill ha inflytande i er verksamhet?

- Ser du några fördelar eller nackdelar när det kommer till inflytande?

- Har du något mer att tillägga?